Proceedings

ISBN 978-93-81289-36-5

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांची धम्मक्रांती

डॉ. एस. एम. सोनोने.
लातूर.
...✎ ९०२८६९४८९१.

रोहिणी नदीच्या पाण्यावरुन उद्‌भवलेल्या वादामुळे सिध्दार्थ गौतमाने गृहत्याग केला. सुखाच्या सत्याचा शोधात असतांना उदक रामपुत्र, आलारकालामाची भेट झाली. त्याच्याकडून विद्या संपादन केल्यानंतर उरुवेल प्रदेशात अति अल्प अन्न ग्रहण करुन कठोर तपश्चर्या केली. नंतर आवश्यकतेप्रमाणे अन्न ग्रहण करण्यास प्रारंभ केल्यावर सुजाताची खीर ग्रहण केली आणि गया येथे बोधीवृक्षा खाली निरंजना नदीकाठी ध्यानस्त बसले असता दिव्यज्ञान प्राप्त झाले. ते ज्ञान सारनाथ येथे प्रथमत: पंचवर्गियांना धम्मदेसना दिली आणि भिक्षू संघाची स्थापना केली. दिवसेंदिवस भिक्षूंची संख्या वाढत गेली. भगवान बुध्द आणि भिक्षू संघाने संपूर्ण भारत आणि आसमालगतच्या प्रदेशात झोपडी पासून राजमहालापर्यंत, गोरगरिब, भिकारी, श्रीमंत, व्यापारी, ते रंक ह्व रावापासून राजा ह्व राणी , राजकुमारह्व राजकुमारी पर्यंत सुर्यप्रकाशाप्रमाणे सारख्याप्रमाणात या तत्वज्ञानाचा या धम्माचा प्रचार -- प्रसार केला. अनेकांनी हा धम्म, हे तत्वज्ञान नीतिमत्ता स्विकारली आणि राजा महाराजांनी सुध्दा या धम्माला राजाश्रय दिला. त्यामुळे देश महासत्ताक झाला होता. तेंव्हा या देशाला ' सोने कि चिडिया ' म्हणत होते. राजा बिंबिसार, कोशल नरेश प्रसेनजित , राजा अजातशत्रू, चक्रवर्ती महान सम्राट अशोक , राजा मिलिन्द, राजा कनिष्क आणि राजा हर्षवर्धन यांचा हा काळ म्हणजे इ. स. पुर्व ६०० ते इ. स. ६०० असा हा १२०० वर्षाचा सुवर्ण काळ होता. देश महासत्ताक बनला होता. परंतु पुष्यमित्र शुगांच्या काळापासून या देशाला विकलांग अवस्था प्राप्त झाली. सम्राट अशोकाच्या घराण्यातील सेवटचा राजा ब्रहद्रथ यांचा त्याचाच सेनापती पुष्यमित्र शुग याने कपटाने खून करुन सत्ता हस्तगत केली आणि बौध्द संस्कशतीचा संहार चालू केला. नंतर हुनांचा राजा मिहिरकुल, बक्खतियार खिलजी, सशांक, शंकाराचार्य पहिला, डच, पोर्तुगीज आणि मुस्लीमांच्या आक्रमणामुळे या बौध्द संस्कशतीचा पुर्णपणे नाश होत होता. बौध्द पंडितांच्या, भिक्षूंच्या कत्तली केल्या, बौध्द विद्यापीठे जाळून टाकले. चैत्य, स्तुप, स्तंभ, विहार, लेण्या तोडून फोडून टाकल्या, नष्ट केल्या तर काहींवर कायमचाच कब्जा केला. अशाप्रकारे सर्वांगिण बरबादी झाली होती. बरेच लोक मारले गेले. तर काही आपले पांडित्य लपवून राहीले, काही रानावनात भटकत राहीले. आर्य लोकांनी काही लोकांना पकडून गुलाम केले, बहिष्कृत केले, अस्पृश्य बनवले. त्यांच्या उत्पादनाचे व उदरनिर्वाहाची साधने हिरावून घेतले. बरबाद केले. बौध्द साहित्य, बौध्द तत्वज्ञान संस्कृत भाषेत भाषांतर करुन पाली साहित्य जाळून टाकले. आणि विसंगत, विरुध्द पर्यायी साहित्य निर्माण केले. जसे वेद, पुराण, रामायण, महाभारत, मनुस्मृती इत्यादी इ. स. पुर्व दुसऱ्या शतकात निर्माण केले असे पी. व्ही. रामास्वामी म्हणतात

त्यानंतर काही लोक बौध्द धम्माचा प्रचार - प्रसार करण्यासाठी विदेशात गेले होते. तर काही लोक आपला जीव वाचविण्यासाठी विदेशात गेले होत. त्यांनी बौध्द साहित्य आपल्या सोबत नेले होते. ते त्यांनी तेथे रुजविले. ते त्यांचा अभ्यास करुन त्या संस्कशतीचा शोध घेण्यासाठी अनेक विदेशी अभ्यासक, पर्यटक भारतात आले त्यांनी संशोधन केले प्राचीन संस्कृतीचे वर्णन केले. इंग्रज भारतात आले आणि त्यांनीही संशोधन, उत्खनन करुन प्राचीन भारतीय संस्कृती उजेडात आणली. तेव्हापासून आजपर्यंत भारतात जेथे जेथे उत्खनन होते, संशोधन होते तेथे तेथे बौध्द संस्कृती शिवाय दुसरे काहीच दिसून येत नाही.

भिमा कोरेगांवची कांती -

आधुनिक काळात सुध्दा शिवाजी महाराजांचे त्यांच्या वंशजांचे साम्राज्य आर्यांनी म्हणजे पेशव्यांनी हस्तगत करुन रयतेचे साम्राज्य बरबाद करुन अस्पश्श्य ठरवलेल्या लोकांवर अन्याय ह्वअत्याचार, जुलूम, जबरदस्तीचा कळस पुण्यात पेशव्यानी चालू केला होता. त्यांचा तो अन्याय ह्व अत्याचार अतिरेक सहन न झाल्यामुळे भिमा कोरेगाव येथे ५०० शुर वीरांनी १ जानेवारी १८१८ मध्ये पेशव्याई नष्ट केली. त्यानंतर इंग्रजांनी अस्पश्श्य लोकांना शिक्षणाची, विकासाठी संधी दिली. त्यामुळे आपले लोक शिकले. नौकदार लागले. त्यातच रामजी बाबा शिकुन सैन्यांत सुभेदार झाले. त्यामुळे बाबासाहेबांना ही शिक्षणाची संधी मिळाली ते शिकत राहिले. पावलो पावली अस्पृश्यतेचे चटके सहन करत राहीले. अशाच वातावरणात १० वी पास झाल्यानंतर त्यांच्या कृष्णा केळुसकर गुरुजींनी त्यांना श्बुध्दचरित्रश हा ग्रंथ सत्कारात दिला. तो त्यांनी वाचला तेंव्हापासूनच त्यांच्या डोक्यात धम्म कांतीचे बिज रोवले गेले. विषमता जातीवाद समजुन आला आणि बौध्द धम्माचा प्रभाव पडला. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी १८, १८ तास अभ्यास करुन एम. ए., पीएच डी., डि. एस्सी., एल. एल. डी., डिलिट, बार अॅट लॉ. पर्यंत देश विदेशात शिक्षण घेवून बडोदा, मुंबई येथे नौकरी करुन कांतीला प्रारंभ केला. बडोदा सोडत असतांना अस्पृयता नष्ट करण्याचा संकल्प केला. त्या भूमीला संकल्प भूमी म्हणतात. नंतर अभ्यास, सभा, संम्मेलन, परिषदा व वृत्तपत्रांच्या माध्यमातुन जनजागृती करुन समाज प्रबोधन

ISBN 978-93-81289-36-6

करुन, चवदार तळ्याचा सत्याग्रह, मनुस्मृतीचे दहन, काळाराम मंदिरात प्रवेश असे आंदोलन करुन १८ आक्टोंबर १९३५ येवला मुक्कामी धम्मक्रांतीची घोषणा केली. सर्व धर्माचा अभ्यास करुन [illegible] सम्यक संबुध्दाचा धम्म निवडला. त्यांच्या आधारावर हिंदू [illegible] आणि भारतीय राज्य घटनेची निर्मिती केली. संविधानाच्या पाना – पानात या धम्मातील तत्व सामावली गेली.

धम्म क्रांतीला सुरुवात करण्यासाठी बौध्द जनपंचायतीची स्थापना करुन पश्चिम महाराष्ट्र आणि कोकणात तज्ञ धम्म प्रचारकाची फळी निर्माण केली. विहार निर्मिती झाली. आणि बौध्द संस्कार विधी [illegible] चालू झाले. [illegible] डिसेंबर [illegible] पुण्यात देहूरोड येथे [illegible] स्थापना केली. याच वर्षी भारतीय बौध्द महासभेची स्थापना केली. या मातृसंस्थेच्या माध्यमातुन गाव तेथे विहार, ग्रंथालय, समता सैनिक दल स्थापन करण्यास प्रारंभ केला. सर्व धर्माचे तुलनात्मक अध्ययन, शिक्षण संस्था, दवाखाने, भिक्षुचे प्रशिक्षण केंद्र, आंतरराष्ट्रीय संबंध प्रस्थापित करणे, इत्यादी कामे भारतीय बौध्द महासभेच्या माध्यमातुन चालू केले. आणि १४ व १५ आक्टोंबर १९५६ रोजी नागपूर व चंद्रपूर येथे लाखो लोकासह धम्मक्रांती घडविली. बुध्दं सरणं गच्छामि चा उद्‌घोष केला.

डॉ. बाबासाहेबांची धम्मक्रांती -

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी धम्मदीक्षा घेतली, धम्मदीक्षा दिली म्हणजे नेमके काय केले? तर हिंदू कोडबिल, भारतीय संविधानात, कायदा, प्रबोधन आणि धम्माचरण यांच्या माध्यमातुन प्रस्थापित समाज रचनाच बदलून टाकली. ३३ कोटी देव – देवतांच आणि राजा राणीचे कॉमाल फ्लॉनिगचे ऑपरेशन केले. अनिष्ठ रुढी, प्रथा, परंपरा, अंधश्रध्दा, बुवाबाजी, कर्मकांड याच्यापासून भारतीयांना मुक्त केले. समता, स्वातंत्र्य, बंधुता, न्याय ही बौध्द धम्मातील तत्वे पुढे आणून बौध्द धम्म व बौध्द संस्कृतीचे संवर्धन केले. भारताच्या तिरंगी ध्वजावर अशोक चक्र, राजमुद्रा, सैन्यातील सर्वोच्च पुरस्कार परमविरचक्र, बोधी वृक्षाच्या पानावर भारतरत्न पुरस्कार, बंगल्याची नावे जनपद, बौध्द धम्मातील प्रतिके व 'सत्य मेव जयते' हे ब्रिद वाक्य इत्यादींचा संविधानामध्ये समावेश केला.

३३ कोटी काल्पनिक देव - देवता त्यांचे अवतार, अमानवी देह, [illegible] जन्म त्यांचे [illegible], रहाणीमान, आचरण, हे त्यांचे जीवन यावर [illegible] नसते, फक्त राहिले आणि अज्ञानी लोक झुलत राहिले, एकून राहिले हे सर्व राष्ट्रहितास, पोषक नसल्यामुळे डॉ. बाबासाहेबांनी त्यांना नाकारले आणि त्यांना नाकारण्याचे भारतीयांना सांगितले. [illegible] तलवारीने आणि पेनाच्या [illegible] दुःख मुक्तीच्या ज्ञानावर आधारित विज्ञान निष्ठ [illegible], स्वदेशी धम्म स्विकारला. काल्पनिक देव -- देवताचा प्रचार -- प्रसार, रुढी, प्रथा, परंपरा, अंधश्रध्दा, कर्मकांड, दैववाद, नशिब, इत्यादींमध्ये भारती[illegible] अडकवून त्यांची लूट करणाऱ्या ब्राम्हणास व त्यांचेकडून [illegible] क्रियाकर्म करुन घेण्यास नाकारले कारण या देवा ब्राम्हणाच्या [illegible] लागल्यामुळे भारतीयाची बरबादी झाली. आणि आजही [illegible] प्रमाणात होत आहे. मनुष्यमात्राच्या उत्कर्षाला हानिकारक अस[illegible] व मनुष्यमात्राला असमान निच्च मानणाऱ्या हिंदू धर्माला [illegible] समता, स्वातंत्र्य, न्याय विश्वबंधुता, मैत्री, प्रज्ञा, शील, [illegible] करुणा, अष्टांग मार्ग, पारमिता, कर्मवाद, अनात्मवाद, [illegible] समुत्पाद, अहिंसा इत्यादी बाबींनी युक्त असलेल्या उच्चतम [illegible] जगण्याचा मार्ग म्हणजे बौध्द धम्माचा स्विकार केला. [illegible] [illegible] दिली आणि आम्हा भारतीयांना [illegible] स्विकारण्याचा आदेश दिला.

जीव हिंसा, चोरी, व्याभिचार, खोटे बोलणे, [illegible] इत्यादी बाबी वर्ज्य असलेल्या पंचशीलयुक्त धम्माचा स्वतः [illegible] केला आणि भारतीयांना स्विकार करण्यास सांगितले.

पशु पेक्षाही हिन गलिच्छ जीवन जगणाऱ्या [illegible] अज्ञान अंधःकारात चाचपडत पडलेल्या भारतवासियांना [illegible] धम्माच्या प्रवाहात आणून त्यांच्या डोक्यावरील छत, अंगावरील [illegible] आणि पोटातील अन्न बदलून त्यांना माणूस बनविले. सद्[illegible] उपासक बनविले. जातिवादाच्या बेडयात अडकलेल्या [illegible] मुक्त करुन त्यांच्या उन्नतीचा मार्ग मोकळा केला. सर्वांगिण [illegible] झाला. आणि सुखी, समाधानी, प्रसन्न [illegible] समाज निर्माण झाला.

[illegible] बौध्द धम्माच्या विरुध्द विसंगत असे [illegible] आचरण करु नये. प्रत्येक रविवारी आपल्या कुटूंबियासह [illegible] गेलेच पाहिजे. प्रत्येक पोर्णिमेला उत्सवाचे स्वरुप [illegible] स्वआचरणातुन भारतीयांना वरील उपदेश करुन देव – [illegible] किंवा हिंसक प्रवृत्तीच्या लोकांप्रमाणे हातात कसल्याही [illegible] न घेता संपूर्ण भारताच्या समाज व्यवस्थेचा कायापालट [illegible] नेत्रदिपक धम्मक्रांती केली आणि त्यांनी ही [illegible] देशवासियांनी आचरणातुन देश – विदेशात जिवंत ठेवली.

संदर्भ-

१. भगवान बुध्द आणि त्यांचा धम्म.

[illegible] प्रतिज्ञा

३. [illegible] यांची भाषणे

४. बौध्द संस्कृतीचा इतिहास

[illegible] चिनी प्रवासी

[illegible] महाराष्ट्रातील बौध्द धम्माचा इतिहास

[illegible] बौध्द तत्वज्ञान

८. बुध्द आणि कार्लमार्क्स.